

Alingsås och Vårgårda
Räddningstjänstförbund

Uppföljning internkontrollplan 2025, Tertial 2

Övningshuset

Typ av dokument: Redovisande dokument
Beslutande instans: Direktionen
Datum för beslut: 2025-10-10
Diariernr: 2025.111 AVR

Gäller för: Förbundet
Giltighetstid: Ej aktuellt
Revideras senast: Ej aktuellt
Dokumentansvarig: Kvalificerad handläggare

Internkontroll inom Alingsås och Vårgårda Räddningstjänstförbund 2025

Direktionen ska säkerställa att förbundet fullgör sitt förvaltningsansvar, det vill säga bedriver en effektiv verksamhet, följer lagar, förordningar och andra regler samt lämnar en tillförlitlig redovisning och rättvisande rapportering. Ett verktyg som direktionen har till sitt förfogande är intern kontroll, och direktionen beslutade om internkontrollplan 2025 för Alingsås och Vårgårda Räddningstjänstförbund (AVRF) den 5 december 2024, § 33.

Av internkontrollplanen framgår att redovisning ska ske efter tertiäl 1, tertiäl 2 och tertiäl 3. Ett av de identifierade områdena för internkontroll under 2025 är kontroll av övningshuset.

Området ska följas upp efter tertiäl 2 och kontrollen ska utföras av kvalificerad handläggare enligt nedan:

1. Undersöka om riskbedömningar av de olika övningsmomenten för att identifiera potentiella risker är gjorda.

Metod: Dokumentkontroll och genomgång av övningsinstruktioner.

2. Undersöka om riskbedömningar görs i samband med förändringar av övningshuset.

Metod: Dokumentkontroll och dialog med ansvariga instruktörer.

3. Kontrollera att berörd personal har fått utbildning i att genomföra övningar och använda utrustning korrekt.

Metod: Enkätundersökning kompletterad med intervjuer och dialog.

4. Kontrollera dokumentering av rutiner för planering och genomförande av övningar.

Metod: Dokumentkontroll.

Uppföljning av kontrollmoment för perioden maj till augusti 2025

Bakgrund

Övningshuset i Alingsås utgör en central del av förbundets utbildnings- och övningsverksamhet, där återkommande övningar genomförs inom tre huvudområden: *hantering av brand och rök, rappellering från höjd* samt *brytning av dörrar och hinder*. Samtliga moment är förknippade med tydliga arbetsmiljörisker, vilket gör det angeläget att förbundet kontinuerligt arbetar med riskbedömningar, skyddsutrustning, dokumentation och uppföljning.

Övningshuset färdigställdes under 2024, men under årets slut identifierades vissa utmaningar kopplade till den nuvarande värmelösningen. Framför allt har det varit svårt att uppnå de temperaturer som krävs för varma rökövningar, vilket lett till en ökad användning av gasolkar. Detta har i sin tur orsakat sotbildning som påverkar miljön i huset både under och efter övningarna.

Mot bakgrund av dessa erfarenheter framstår övningshuset som en särskilt viktig kontrollpunkt. En internkontroll ger möjlighet att systematiskt belysa riskhantering och arbetsmiljöfrågor samt säkerställa att nödvändiga förbättringsåtgärder identifieras. En bristfällig planering kring övningar och de riskmoment som övningshuset innefattar kan

annars medföra betydande risker för personskador och arbetsmiljöbrister. Genom kontrollen säkerställs att förbundet kontinuerligt arbetar med riskbedömningar, skyddsutrustning, dokumentation och uppföljning. Resultaten från årets kontroll kommer därmed att utgöra en viktig grund för det fortsatta utvecklingsarbetet.

Kontrollpunkter för uppföljning

1. Undersöka om riskbedömningar av de olika övningsmomenten för att identifiera potentiella risker är gjorda

Metod: Dokumentkontroll och genomgång av övningsinstruktioner.

Resultat: Riskbedömningar genomförs alltid av insatsledaren eller övningsledaren inför varje övning. Detta innebär att riskmoment identifieras och att rätt skyddsutrustning fastställs innan övningen påbörjas. Bedömningarna dokumenteras i förbundets systematiska arbetsmiljöarbete (SAM), bland annat i dokumentet: *Riskbedömning arbetsyta ARS* (bilaga). Detta dokument fungerar som ett viktigt stöd för instruktörer och som en tydlig garanti för att samtliga övningar genomförs på ett strukturerat och säkert sätt.

Förbättringsförslag: Genomföra fler uppföljningar efter övningsperioder med de olika lagen samt förtydliga rutiner för spridning till all berörd personal.

*Utdrag ur dokumenterad riskbedömning enligt systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM);

Nr	Arbetsmiljöpåverkan och tänkbar risk	Riskbedömning			Åtgärd	Ansvarig Namn/funktion	Ska vara klart Datum	Uppföljning Datum	Klart/ åtgärdat
	Vid all övning förutom arbetsordning där (hjälm, handskar) räcker, ska larmställ samt personlig skyddsutrustning användas.								
	Risk för klämskador i samband med tunga lyft	Ingen risk ☐	Risk ☐	Allvarlig risk ☒	Personlig skyddsutrustning för samtlig personal i övningsområdet. (Hjälm, handskar, kängor med sågskydd och stålhatta.) (Samt skyddsglasögon) Genomgång av övningsinstruktion för övningsytan samt övningsunderlag för respektive övning.	AC RA	2025-02-21	2026-02	☒ Ja ☐ Nej
	Risk för hörselskador i samband med högtryckskudde- eller motorsågsanvändning	Ingen risk ☐	Risk ☒	Allvarlig risk ☐	Personlig skyddsutrustning för samtlig personal i övningsområdet. (Hjälm, handskar, kängor med sågskydd och stålhatta.) (Samt skyddsglasögon och hörselskydd)	AC RA	2025-02-21	2026-02	☒ Ja ☐ Nej

2. Undersöka om riskbedömningar görs i samband med förändringar av övningshuset

Metod: Dokumentkontroll.

Resultat: Alla förändringar i övningshuset eller i övningsmomenten följer en tydlig process där skyddsombudet alltid involveras. Inga förändringar får genomföras utan att en

gemensam riskbedömning görs av skyddsombud och ansvarig instruktör. Detta arbetssätt är väl förankrat i organisationen och dokumenterat i rutiner med tydliga roller och ansvarsfördelning. *Ett exempel* på förändring som leder till att skyddsombudet kontaktas kan vara införandet av nya gasolpunkter i del av övningshuset, vilket föregås av en särskild riskbedömning.

*Utdrag ur dokumenterad riskbedömning enligt systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM);

Nr	Arbetsmiljöpåverkan och tänkbar risk	Riskbedömning			Åtgärd	Ansvarig Namn/funktion	Ska vara klart Datum	Uppföljning Datum	Klart/åtgärdat
1	Fallrisk i trappor med skador som följd	Ingen risk ☐	Risk ☒	Allvarlig risk ☐	Man ska gå i trapporna	Testledare	Varje gång		☒ Ja ☐ Nej
2	Trycksatt slang etc. kan innebära skaderisk	Ingen risk ☐	Risk ☒	Allvarlig risk ☐	Hjälm ska bäras	Testledare	Varje gång		☒ Ja ☐ Nej
3	Felaktigt utförda moment, belastningsergonomi	Ingen risk ☐	Risk ☒	Allvarlig risk ☐	Testledare följer den som testas och är behjälplig och övervakar bl.a. belastningsergonomi	Testledare	Varje gång		☒ Ja ☐ Nej
4	Risker vid ansträngning	Ingen risk ☐	Risk ☒	Allvarlig risk ☐	Förenklad hälsodeklaration innan som ger möjlighet att ställa in testet	Testledare	Varje gång		☒ Ja ☐ Nej

Förbättringsförslag: För att minska sårbarheten i processen rekommenderas att det utses en ersättare till skyddsombudet. När endast en person innehar rollen under längre tid finns en risk för tjänstemannaberoende, vilket kan leda till bristande kontinuitet om personen är frånvarande. En alternativ resurs skulle bidra till ökad redundans, säkerställa att riskbedömningar alltid kan genomföras och skapa en mer robust struktur för arbetsmiljöarbetet.

3. Kontrollera att berörd personal har fått utbildning i att genomföra övningar och använda utrustning korrekt

Metod: Enkätundersökning kompletterad med intervjuer och dialog.

Resultat: Enkäten samt dialoger med övningsansvariga visar att personalen upplever sig ha tillräcklig utbildning och utrustning för att genomföra övningarna på ett säkert sätt. Övningsansvariga säkerställer att enbart utrustning som personalen är bekant med används. När ny utrustning införs sker alltid en grundlig förevisning innan den/dessa tas i bruk, vilket minimerar riskerna för felanvändning.

Förbättringsförslag: Införa en modell för återkommande korta debriefingar efter övningarna för att ytterligare stärka lärandet och samla in förbättringsförslag.

4. Kontrollera dokumentering av rutiner för planering och genomförande av övningar

Metod: Dokumentkontroll.

Resultat: Det finns dokument (bl.a. årshjul och planeringskalender) med rutiner för de olika typerna av genomförande av övningar. Dessa finns tillgängliga både digitalt och i en fysisk pärm. Alla övningar bygger på väl beprövade moment och syftar till att upp-rätthålla och utveckla kunskap. Dokumentationen fungerar som kvalitetssäkring och stöd för övningsledarna. Dock framkommer att dokumentation kring utvärderingar efter

övningarna inte alltid sker, vilket innebär att förbättringsförslag inte alltid fångas upp.

Förbättringsförslag: Stärka rutinen för dokumentation och utvärdering efter övningar, exempelvis genom att införa en standardiserad mall för återkoppling.

Sammanfattning

Internkontrollen visar att övningshuset används på ett säkert och strukturerat sätt, med tydliga rutiner för riskbedömningar, skyddsutrustning, utbildning och dokumentation.

Sammantaget ger kontrollen en helhetsbild som visar att rutinerna fungerar väl, samtidigt som förbättringsmöjligheter identifierats inom dokumentation, utvärdering och ansvarsfördelning. Det kan konstateras att övningsverksamheten till stor del är rutinbaserad och bygger på väl beprövade metoder. Övningsinstruktörer, utbildningsansvariga och personal med spetskompetens inom området har lång arbetslivserfarenhet, vilket bidrar till en hög kvalitet och gör det svårt att identifiera konkreta brister i själva genomförandet.

Däremot finns utvecklingsmöjligheter i det administrativa arbetet. Framför allt gäller detta dokumentationen efter övningar, där en mer systematisk utvärdering och återkoppling skulle kunna genomföras. Genom att stärka rutinerna för dokumentation och utvärdering kan lärandet fördjupas, kunskapen kan spridas inom organisationen och omsättas i praktiska förbättringar.

Vidare är det värt att nämna att Skyddsombudets centrala roll i att godkänna riskbedömningar kan förslagsvis ses över, i dagsläget vilar ansvaret på en enskild person vilket skapar en sårbarhet. Ett förbättringsförslag är därför att införa en backup-funktion eller delegerad ställföreträdare, vilket skulle minska beroendet av en individ och samtidigt stärka kontinuitet och robusthet i organisationens arbetsmiljöarbete.

Frageställning	Metod	Resultat	Förbättringsförslag
Riskbedömningar av övningsmoment	Dokumentkontroll & övningsinstruktioner	Riskbedömningar görs inför varje övning av insatsledare/övningsledare. Dokument finns i systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM).	Säkerställa årlig uppdatering och tydligare dokumentation.
Riskbedömningar vid förändringar av övningshuset	Dokumentkontroll	Alla förändringar involverar skyddsombud och kräver godkännande. Rutiner och roller är tydligt förankrade.	Förtydliga ansvarsfördelning vid förändringar och införa en backup-funktion för skyddsombudet, för att minska sårbarhet i organisationen och säkerställa kontinuitet.
Utbildning för personalen	Enkät, intervjuer & dialog	Personal har utbildning och använder utrustning de känner till. Ny utrustning förevisas alltid.	Fortsatt uppföljning via enkät för att identifiera ytterligare reflektioner för administrativa rutiner.
Dokumentation av övningsrutiner	Dokumentkontroll	Rutiner och pärm finns. Övningarna är rutinbaserade och beprövade. Dokumentation och återkoppling kan stärkas.	Utveckla utvärderingar och feedbacksystem efter övningar.